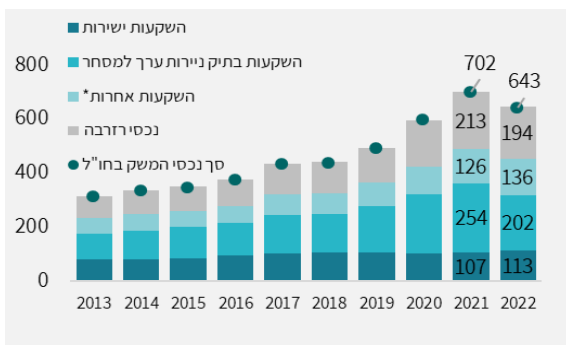

ג. פעילות המשק מול חו"ל

ההתפתחויות ביתרות הנכסים וההתחייבויות של המשק מול חו"ל הושפעו השנה בעיקר מהירידות המשמעותיות במחירי ניירות הערך בארץ ובעולם. יתרת הנכסים של המשק בחו"ל (השקעות תושבי ישראל בחו"ל) ירדה בשנת 2022 בכ-8%, שילוב של ירידות המחירים ושל השפעת התחזקות הדולר. בנוסף ירדה יתרת ההתחייבויות של המשק כלפי חו"ל (השקעות של תושבי חוץ בישראל) בכ-13% כתוצאה מירידות במחירי המניות הישראליות שמוחזקות על ידי תושבי חוץ. מנגד נרשמו השקעות ישירות של תושבי חוץ בישראל והשקעות בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי חוץ. ירידת השווי של יתרת הנכסים של המשק בהיקף קטן יותר מירידת השווי של יתרת ההתחייבויות של המשק, הגדילה את עודף הנכסים על ההתחייבויות של המשק. במקביל חלה ירידה ביחס החוב החיצוני ברוטו לתוצר.

1. נכסי המשק בחו"ל - השקעות תושבי ישראל בחו"ל

איור ג'-1: יתרת הנכסים של המשק בחו"ל
מיליארדי דולר

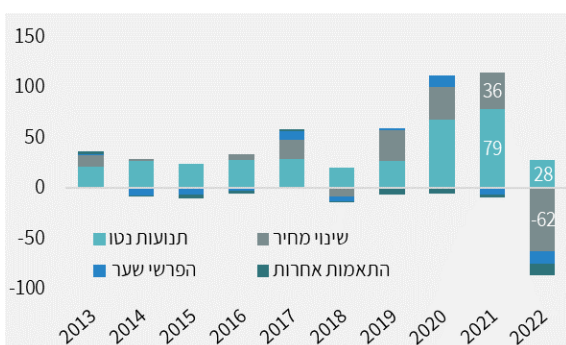
המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

* יתרת ההשקעות האחרות כוללת את יתרת המכשירים הנגזרים

יתרת הנכסים של המשק בחו"ל ירדה בשנת 2022 בניגוד למגמת העלייה ארוכת הטווח. הירידה נרשמה בעיקר ביתרת תיק ההשקעות בניירות הערך למסחר וביתרת נכסי הרזרבה.

יתרת הנכסים של המשק בחו"ל ירדה בכ-59 מיליארד דולר (8%) ועמדה בסוף השנה על 643 מיליארד דולר. הירידה ביתרת הנכסים נבעה בעיקר מירידה ביתרת תיק ההשקעות בניירות הערך למסחר בהיקף של כ-52 מיליארד דולר (20%), ומירידה ביתרת נכסי רזרבה בהיקף של כ-19 מיליארד דולר (9%).

איור ג'-2: הגורמים לשינוי ביתרת הנכסים של המשק בחו"ל
מיליארדי דולר

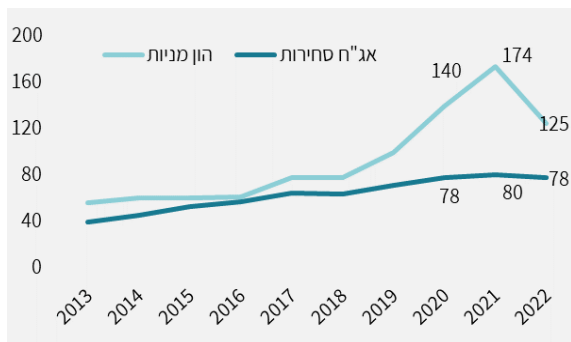
המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

הגורם העיקרי לירידה ביתרת הנכסים היו ירידות מחירים בשוקי ההון בעולם.

במהלך שנת 2022 נרשמו ירידות במחירי ניירות הערך הזרים שמוחזקים על ידי תושבי ישראל ותרמו לירידה ביתרת הנכסים בהיקף של כ-62 מיליארד דולר (10%). בנוסף, נרשמו בעקבות התחזקות הדולר בעולם ירידות ביתרת הנכסים בהיקף של כ-13 מיליארד דולר (2%). במקביל נרשמו השקעות נטו בהיקף של כ-28 מיליארד דולר (4%), שקיזזו בחלקן את הירידה ביתרת הנכסים.

איור ג' 3: יתרת ההשקעות בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי ישראל בחו"ל, לפי מכשירים

מיליארדי דולר

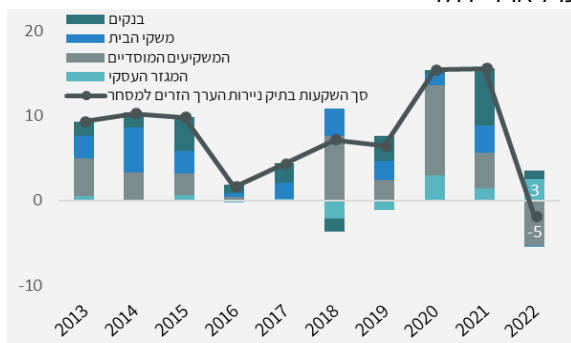
המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

עיקר ירידת המחירים נרשמה בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי ישראל בחו"ל.

יתרת ההשקעות בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי ישראל בחו"ל ירדה במהלך שנת 2022 ב-52 מיליארד דולר (20%) ועמדה בסוף השנה על 202 מיליארד דולר. יתרת האחזקות במניות ירדה במהלך השנה על רקע ירידות מחירים בשוקי המניות ב-49 מיליארד דולר (28%). בנוסף נרשמו מימושים נטו של תושבי ישראל במניות זרות בהיקף של כ-6 מיליארד דולר (3%). במקביל נרשמה ירידה ביתרת האחזקות באג"ח בהיקף של כ-3 מיליארד דולר (3%) שמשקפת ירידה במחירים של מכשירי החוב הסחירים הזרים שמוחזקים בידי ישראלים.

איור ג' 4: השקעות נטו בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי ישראל בחו"ל, לפי מגזר

מיליארדי דולר

המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

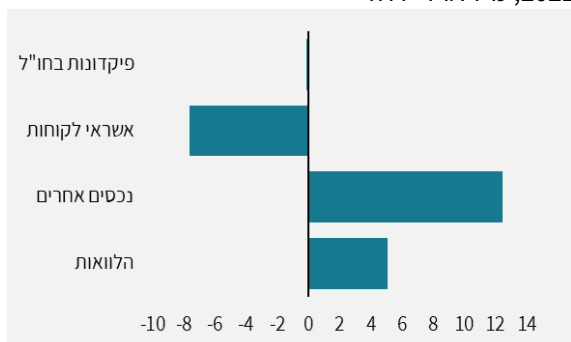
בשנת 2022 ביצעו תושבי ישראל מימוש נטו של ניירות ערך למסחר בחו"ל ובעיקרן מניות בחו"ל שמומשו על ידי הגופים המוסדיים.

תושבי ישראל ביצעו מימוש נטו של מניות זרות במהלך השנה, שעיקרו בוצע על ידי הגופים המוסדיים.

במקביל נרשמו רכישות אג"ח זרות בהיקף של כ-4 מיליארד דולר. עיקר ההשקעות באג"ח בוצעו על ידי המגזר העסקי.

איור ג' 5: השינוי ביתרת ההשקעות האחרות של תושבי ישראל בחו"ל לפי מכשירים

מיליארדי דולר, 2022

המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

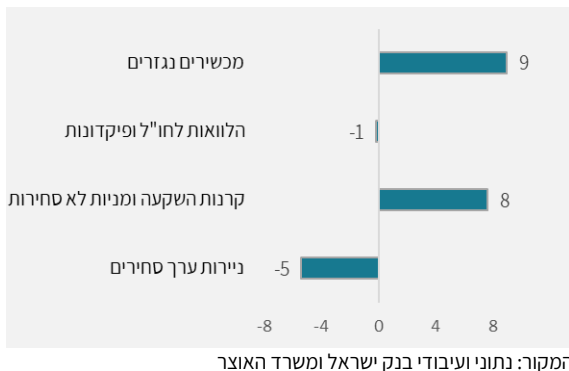
הירידה ביתרת הנכסים קוזה חלקית על ידי עלייה ביתרת ההשקעות האחרות של תושבי ישראל בחו"ל.

יתרת ההשקעות האחרות עלתה ב-2022 בכ-10 מיליארד דולר (8%). עיקר העלייה נרשמה ברכיב נכסים אחרים, אשר עלה בסך של כ-12 מיליארדים (24%) על רקע רכישות של קרנות השקעה לא-סחירות בידי הגופים המוסדיים בהיקף של כ-8 מיליארדים. בנוסף נרשמה עלייה ברכיב הלוואות לחו"ל בהיקף של כ-5 מיליארדים (19%).

במקביל נרשמה ירידה באשראי לקוחות בהיקף של כ-8 מיליארדים (20%) שעיקרה חל במחצית השנייה של השנה.

¹ ללא מכשירים נגזרים.

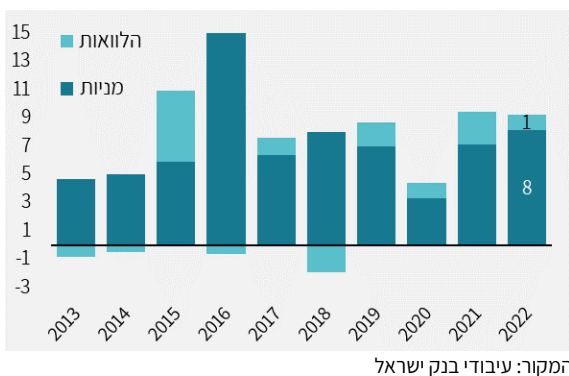
איור ג' 6: פעילות הגופים המוסדיים מול חו"ל
2022, מיליארדי דולר

הגופים המוסדיים ביצעו במהלך שנת 2022 השקעות נטו בנכסים פיננסיים זרים, בעיקר בקרנות השקעה לא-סחירות ובמכשירים נגזרים.

למרות המימושים נטו בניירות ערך סחירים זרים בהיקף של כ-5 מיליארד דולר, השקיעו הגופים המוסדיים בנכסים פיננסיים זרים היקף של כ-11 מיליארד דולר נטו. רוב ההשקעות היו במכשירים נגזרים זרים בהיקף של כ-9 מיליארד דולר, מתוכם כ-3 מיליארד דולר תשלום בגין הפסדים בעקבות ירידות מחירים בנכסי הבסיס. בנוסף השקיעו הגופים המוסדיים בקרנות השקעה זרות לא-סחירות היקף של כ-8 מיליארד דולר נטו.

איור ג' 7: השקעות ישירות של תושבי ישראל בחו"ל, לפי סוג השקעה
מיליארדי דולר

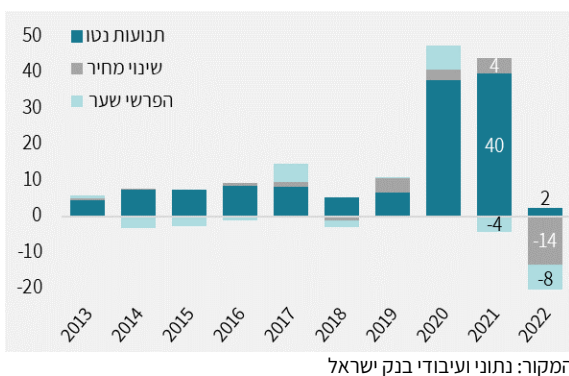

יתרת ההשקעות הישירות של תושבי ישראל עלתה בשנת 2022, רובה כתוצאה מרווחים הצבורים.

ההשקעות הישירות של תושבי ישראל בהון הסתכמו במהלך שנת 2022 בכ-8 מיליארד דולר. עיקר ההשקעות בהון נובע מרווחים צבורים בהיקף של כ-7 מיליארד דולר.

בנוסף נתנו תושבי ישראל הלוואות בעלים במהלך השנה בהיקף של כמיליארד דולר.

איור ג' 8: הגורמים לשינוי ביתרת הרזרבות
מיליארדי דולר

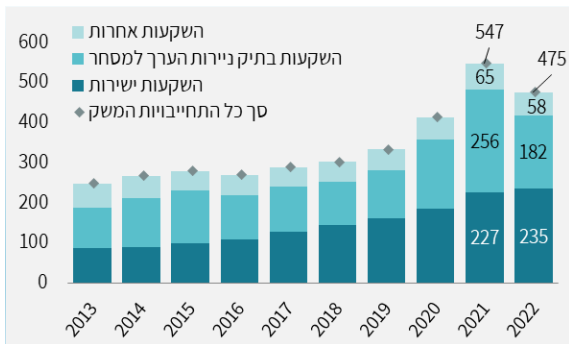

יתרת רזרבות המט"ח של המשק ירדה בשנת 2022 בכ-19 מיליארד דולר ועמדה בדצמבר על כ-194 מיליארד דולר.

הירידות במחירי ניירות הערך בעולם תרמו לירידה ביתרת הרזרבות בהיקף של כ-14 מיליארד דולר (6%). התחזקות של הדולר בעולם תרמה אף היא לירידה של כ-8 מיליארד דולר (4%) ביתרת הרזרבות. נציין כי בניגוד לשנים קודמות, לא רכש בנק ישראל השנה מט"ח.

2. התחייבויות המשק לחו"ל - השקעות תושבי חוץ במשק

איור ג'-9: יתרת ההתחייבויות של המשק לחו"ל, לפי סוגי השקעה מיליארדי דולר

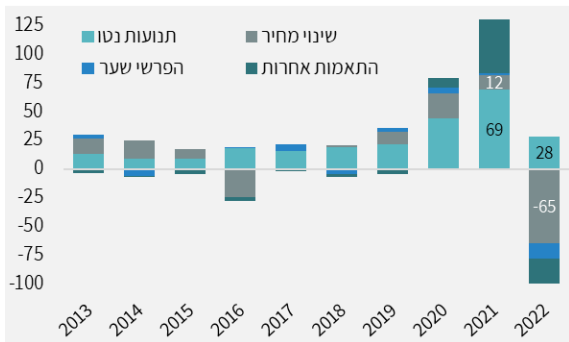

המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

בשנת 2022 נרשמה ירידה ביתרת ההתחייבויות של המשק לחו"ל, בעיקר ביתרת תיק ניירות הערך למסחר של תושבי חוץ.

יתרת ההתחייבויות של המשק לחו"ל ירדה בשנת 2022 ב-72 מיליארד דולר (31%) והגיעה לרמה של 475 מיליארד דולר. הירידה ביתרת ההתחייבויות נבעה בעיקר מירידה של כ-74 מיליארד דולר (29%) ביתרת תיק ההשקעות בניירות הערך למסחר וירידה של כ-7 מיליארד דולר (11%) בהשקעות אחרות. מנגד יתרת ההשקעות הישירות עלתה בכ-9 מיליארד דולר (4%).

איור ג'-10: הגורמים לשינוי ביתרת ההתחייבויות של המשק לחו"ל מיליארדי דולר

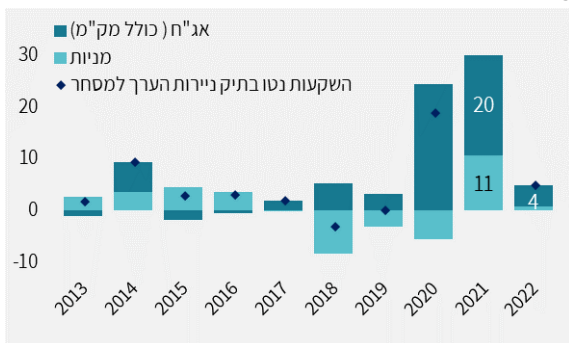
המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

הירידה ביתרת ההתחייבויות נבעה מירידה במחירי המניות הישראליות שמוחזקות על ידי תושבי חוץ.

במהלך שנת 2022 נרשמו ירידות במחירי ניירות הערך הישראלים שמוחזקים על ידי תושבי חוץ ותרמו לירידה ביתרת ההתחייבויות בהיקף של כ-65 מיליארד דולר (12%).

בנוסף, תרמו הפרשי שער לירידה ביתרת ההתחייבויות בהיקף של כ-14 מיליארד דולר (3%). במקביל נרשמו תנועות נטו בהיקף של כ-28 מיליארד דולר (5%) שקיזזו בחלקן את הירידה ביתרת ההתחייבויות.

איור ג'-11: השקעות נטו בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי חוץ במשק לפי מכשירים מיליארדי דולר

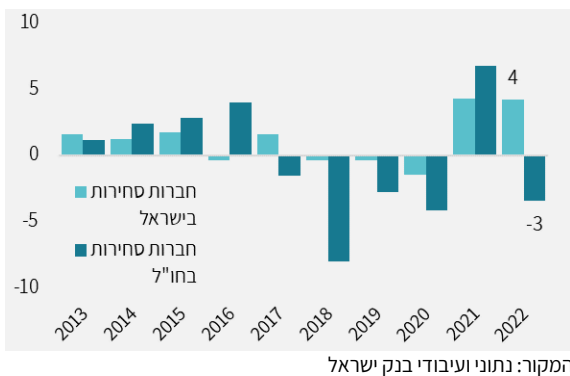

המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

בשנת 2022 חלה ירידה בקצב ההשקעה של תושבי חוץ בניירות ערך ישראלים.

תושבי חוץ השקיעו בשנת 2022 כ-4 מיליארד דולר באגרות חוב ישראליות סחירות. עיקר ההשקעות היו במק"מ בהיקף של כ-6 מיליארד דולר, אשר קוזזו בחלקן על ידי מימושים נטו באג"ח ממשלתיות סחירות בחו"ל בהיקף של כ-2 מיליארד דולר. בנוסף השקיעו תושבי חוץ במניות סחירות סך של כמיליארד דולר.

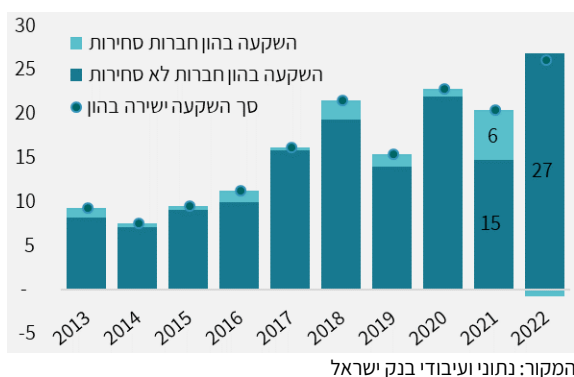
איור ג'-12: השקעות בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי חוץ בהון מניות, לפי מקום סחירות מיליארדי דולר

עיקר ההשקעות של תושבי חוץ במניות ישראליות סחירות בוצע בחברות סחירות בישראל.

ההשקעות בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי חוץ במניות סחירות הסתכמו בשנת 2022 בכ-4 מיליארד דולר והתרכזו במניות של חברות ישראליות סחירות בישראל, בהשוואה לשנת 2021 שבה היו עיקר ההשקעות במסגרת הנפקות SPAC של חברות ישראליות בחו"ל².

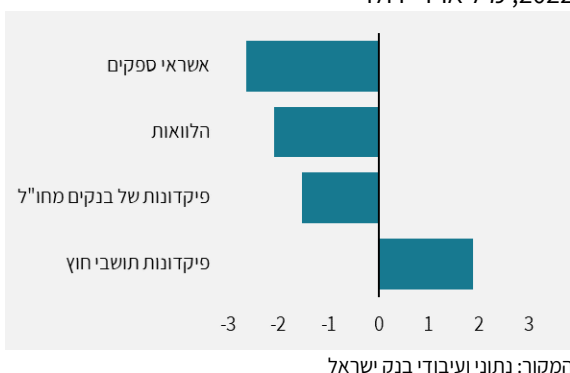
איור ג'-13: השקעות ישירות בהון של תושבי חוץ בחברות ישראליות, לפי סוג סחירות מיליארדי דולר

לצד ההשקעות בניירות הערך למסחר המשיכו תושבי חוץ להשקיע היקפים ניכרים בהשקעות ישירות בחברות ישראליות, שהתרכזו בעיקר בחברות לא-סחירות.

תושבי חוץ השקיעו נטו בהשקעות ישירות בישראל בשנת 2022. התנועה נטו בהון מניות הסתכמה בשנת 2022 בכ-26 מיליארד דולר שעיקרן בחברות ישראליות לא-סחירות במחצית השנייה של השנה.

איור ג'-14: השקעות אחרות של תושבי חוץ במשק, לפי מכשיר 2022, מיליארדי דולר

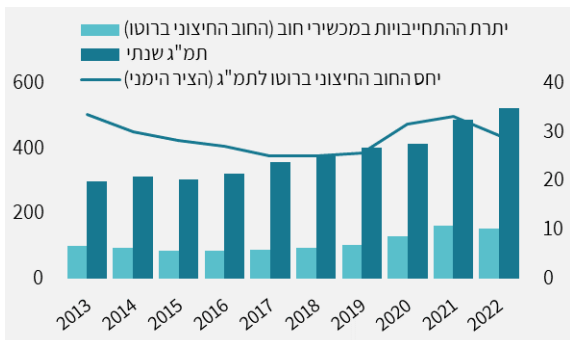

בשנת 2022 נרשמו מימושים נטו בהשקעות אחרות, בעיקרן קיטון באשראי ספקים.

תושבי חוץ מימשו נטו השקעות אחרות בהיקף כולל של כ-4 מיליארד דולר, שנבעה בעיקר מרידה באשראי ספקים בהיקף של כ-3 מיליארד דולר ופירעון הלוואות שניתנו לתושבי ישראל בהיקף של כ-2 מיליארד דולר.

² להרחבה ראו מבט סטטיסטי 2021, פרק פעילות מול חו"ל.

איור ג'-15: יתרת החוב החיצוני ברוטו ויחס החוב החיצוני לתוצר של המשק
מיליארדי דולר

המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

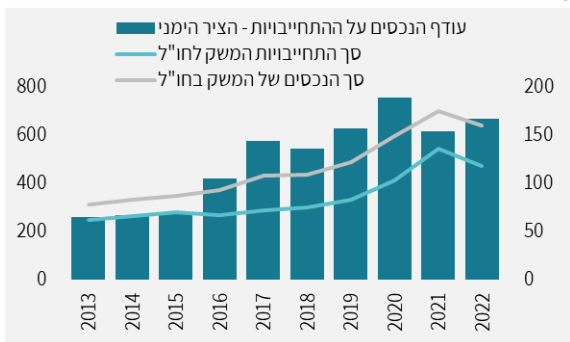
יחס החוב החיצוני ברוטו לתוצר ירד במהלך 2022, כתוצאה מירידה בחוב החיצוני ברוטו.

יחס החוב החיצוני ברוטו לתוצר ירד בכ-4 נקודות האחוז ועמד בסוף השנה על כ-29.2%. יתרת החוב החיצוני ברוטו ירדה בשנת 2022 בכ-9 מיליארד דולר (6%) בעיקר מהשפעת התחזקות הדולר על שווי מכשירי החוב הסחירים שמוחזקים על ידי תושבי חוץ.

במקביל, חלה עלייה של כ-7% בתוצר במונחי דולרים.

3. עודף הנכסים על ההתחייבויות

איור ג'-16: עודף הנכסים (+) על ההתחייבויות של המשק מול חו"ל
מיליארדי דולר

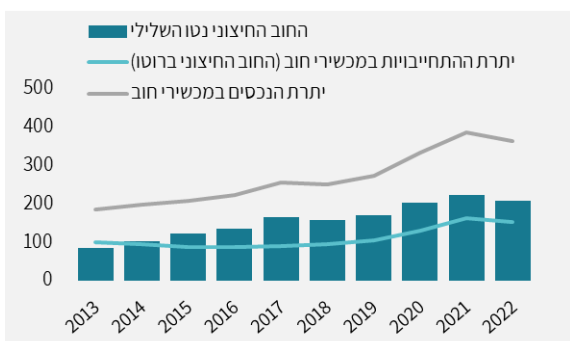

המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

עודף הנכסים על ההתחייבויות של המשק מול חו"ל עלה במהלך 2022.

ירידה בשווי יתרת הנכסים של המשק (59 מיליארד דולר) בהיקף קטן יותר מהירידה בשווי יתרת ההתחייבויות (72 מיליארד דולר) תרמו לעלייה בעודף הנכסים על ההתחייבויות של המשק מול חו"ל בכ-13 מיליארד דולר (8%) שעמד בסוף דצמבר על כ-168 מיליארד דולר.

איור ג'-17: עודף הנכסים על ההתחייבויות במכשירי חוב בלבד (החוב החיצוני נטו השלילי)
מיליארדי דולר

המקור: נתוני ועיבודי בנק ישראל

עודף הנכסים על ההתחייבויות של המשק במכשירי חוב (החוב החיצוני השלילי) ירד בשנת 2022.

יתרת הנכסים במכשירי החוב ירדה בשנת 2022 בכ-23 מיליארד דולר (כ-6%) ובמקביל ירד החוב החיצוני ברוטו של המשק לחו"ל בהיקף קטן יותר (כ-9 מיליארד דולר; 6%). לפיכך עודף הנכסים על ההתחייבויות של המשק מול חו"ל במכשירי חוב בלבד (החוב החיצוני נטו השלילי) ירד בכ-14 מיליארד דולר (6%) ועמד בסוף דצמבר על כ-208 מיליארד דולר.

³ יתרת ההתחייבויות במכשירי חוב בלבד. לפירוט נוסף של הגדרות, הסברים וחישובים בנושא החוב החיצוני, ראו ב"רשימת המונחים המרכזיים" בסוף הפרק.
⁴ בישראל מדובר בעודף נכסים על התחייבויות ולכן זהו חוב חיצוני נטו שלילי. ראו הסבר ב"רשימת המונחים המרכזיים" בסוף הפרק.

בשנים האחרונות ניכר גידול בהיקף הפעילות של ענף ההייטק מול חו"ל. גידול זה משתקף בחשבון הפיננסי של מאזן התשלומים דרך גידול בסך ההשקעות הישירות של תושבי חוץ בחברות ישראליות מענף זה (איור ג'-18) ומשתקף גם בחשבון השוטף של מאזן התשלומים דרך גידול מתמשך ביצוא של שירותים ושל סחורות של חברות אלה (איור ג'-19).

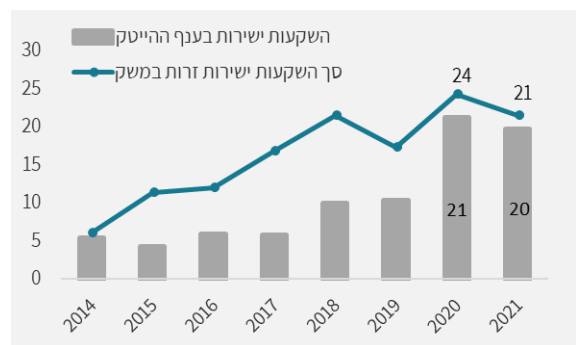
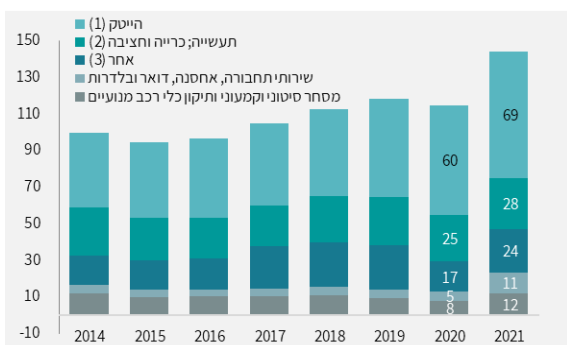
במהלך השנים נרשם גידול במשקלו של ענף ההייטק מסך יצוא הסחורות והשירותים, שהיה משמעותי יותר ביצוא של שירותים (איור ג'-21), מאשר ביצוא של סחורות (איור ג'-20).

בשנת 2021 היווה ענף ההייטק כ-48% מסך יצוא הסחורות והשירותים של המשק.

בשנת 2021, הסתכמו ההשקעות הישירות של תושבי חוץ בענף ההייטק בכ- 20 מיליארד דולר, גידול משמעותי ביחס להשקעות הישירות בענף זה בשנים הקודמות. השקעות אלו מפוזרות על פני מספר רב של חברות.

איור ג'-19: יצוא סחורות ושירותים, לפי ענף כלכלי של היצואן, מיליארדי דולר

איור ג'-18: השקעות ישירות זרות בענף ההייטק, מיליארדי דולר

המקור: לשכה מרכזית לסטטיסטיקה

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודים של בנק ישראל

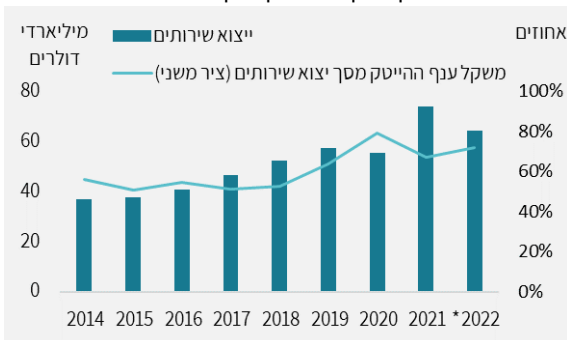
- כולל ענפי הכלכלה: 7210, 7201, 631, 62-61, 303, 26, 21
- לא כולל תעשיית תרופות, כולל תרופות הומאופתיות (21), ייצור כלי טיס, חלליות וציוד נלווה (303) וייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי (26)
- כולל: חקלאות, ייעור ודיג; אספקת חשמל ומים, שירותי ביוב וטיפול בפסולת; מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים; שירותי אירוח; שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח; פעילויות בנדל"ן; הפקה והפצה של סרטים ותוכניות טלוויזיה ומוזיקה, שידורים; שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים (לא כולל מו"פ)

בשנת 2022 היווה ענף ההייטק כ-72% מסך יצוא השירותים במשק, גידול של כ-16 נקודות אחוז במשקלו ביצוא השירותים בהשוואה לשנת 2014 (56%).

בשנת 2022 היווה ענף ההייטק כ-39% מסך יצוא הסחורות במשק, גידול של כ-8 נקודות אחוז במשקלו ביצוא הסחורות בהשוואה לשנת 2014 (31%).

איור ג'-21: משקל ענף ההייטק מסך יצוא השירותים

איור ג'-20: משקל ענף ההייטק מסך יצוא הסחורות

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודים של בנק ישראל
*אומדן שנתי המתבסס על נתוני סחר חוץ מינואר על אוקטובר 2022 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודים של בנק ישראל

⁵ ענף הייטק לפי הגדרת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה כולל את ענפי הכלכלה הבאים:

סחורות: ייצור תרופות קונבנציונאליות ותרופות הומאופתיות (21), ייצור מחשבים, ומכשור אלקטרוני ואופטי (26), ייצור כלי טייס, חלליות וכדומה (303) שירותים: שירותי תקשורת (61), תכנות מחשבים, ייעוץ בתחום המחשבים, ושירותים נלווים אחרים (62), עיבוד נתונים, אירוח, (אחסון קבצים במחשבים מארחים) ושירותים נלווים (631) ומחקר מדעי ופיתוח (7210 - 7210).

מצבת הנכסים והתחייבויות של המשק מול חו"ל

היתרה לטוף 2022 ספטמבר	הפרשי שער והתאמות אחרות	השינוי במחירים	התנועות	היתרה לטוף שנת 2021	נתונים במיליוני דולרים
617,515	-31,618	-76,010	23,193	701,951	נכסי המשק
348,347	-16,699	-24,151	4,967	384,228	מזה: מכשירי חוב*
112,157	-1,697	-324	7,448	106,731	השקעות ישירות בחו"ל
95,243	-1,688	-324	6,871	90,385	מזה: הון מניות ומקרקעין
16,914	-9	0	577	16,346	הלוואות בעלים
193,547	-1,013	-57,186	-2,506	254,252	השקעות בתיק ניירות הערך למסחר
120,276	-683	-49,993	-2,973	173,925	מזה: הון מניות
73,271	-330	-7,193	466	80,327	אג"ח
132,625	-5,252	2,326	9,289	126,261	השקעות אחרות בחו"ל
9,681	-2,460	31	2,009	10,101	מזה: פקדונות תושבי ישראל (כולל בנקים)
33,092	-1,022	-41	7,349	26,805	הלוואות
29,394	-942	0	-7,320	37,656	אשראי לקוחות
60,458	-828	2,335	7,251	51,699	נכסים אחרים
185,994	-11,935	-16,949	1,886	212,992	נכסי רזרבה
-6,808	-11,721	-3,877	7,076	1,714	מכשירים נגזרים
471,897	-36,873	-62,502	24,180	547,088	התחייבויות המשק
154,426	-10,150	0	2,571	162,003	מזה: מכשירי חוב
226,460	-4,753	-13,288	17,909	226,590	השקעות ישירות
214,713	-4,753	-13,288	17,131	215,621	מזה: הון מניות ומקרקעין
11,747	0	0	778	10,969	הלוואות בעלים
185,777	-29,723	-49,214	8,993	255,719	השקעות בתיק ניירות הערך למסחר
102,758	-21,971	-49,214	4,478	169,464	מזה: הון מניות
83,019	-7,752	0	4,515	86,255	אג"ח
59,660	-2,398	0	-2,721	64,780	השקעות אחרות
19,912	-1,255	0	1,113	20,054	מזה: פקדונות תושבי חוץ ובנקים מחו"ל
17,045	-159	0	-894	18,098	הלוואות
22,703	-985	0	-2,940	26,628	אשראי ספקים
-145,619	-5,255	13,508	987	-154,863	התחייבויות נטו**
-193,921	6,549	24,151	-2,396	-222,225	מזה: מכשירי חוב נטו

* מכשירי חוב: הלוואות בעלים, אג"ח, פיקדונות, הלוואות, אשראי מסחרי ונכסי רזרבה

** התחייבויות נטו: התחייבויות בניכוי נכסים

החטיבה למידע ולסטטיסטיקה בבנק ישראל מנהלת מערכת מידע על פעילותו של המשק מול חו"ל, שאוספת נתונים ממקורות שונים. רוב נתוני פעילותו של המשק מול חו"ל מתקבלים על פי צו של בנק ישראל, מדיווחים ישירים⁶ של תאגידים ושל יחידים לבנק ישראל (ראו: "מידע בעניין התפתחויות בשוק מטבע החוץ בישראל", התש"ע-2010). החיובים בדיווח הם כל תושב ישראל ששווי יתרת השקעתו הישירה בתאגידים זרים הוא 20 מיליון דולר או יותר וכל תאגיד שרשום בישראל שיש לו בעלי עניין תושבי חוץ ששווי יתרת השקעתם הישירה בו הוא 40 מיליון דולר או יותר. כמו כן חלה חובת הדיווח גם על תאגידים ויחידים ששווי יתרת הנכסים הפיננסיים שלהם בחו"ל הוא 20 מיליון דולר או יותר. נתונים נוספים שמשמשים במדידת פעילות המשק מול חו"ל מתקבלים מדיווחים של אגף החשבונות בבנק ישראל, ממשרד האוצר, מהרשות לניירות ערך, מהגופים המוסדיים ומהבנקים המקומיים. החטיבה עורכת אומדנים ועיבודים לנתונים שמתקבלים מהמקורות השונים.

השקעה ישירה⁷

השקעות ישירות כוללות השקעות בהון והלוואות בעלים.

השקעה ישירה בהון היא השקעה של תושבי חוץ בהון של תאגיד תושב ישראל או השקעה של תושב ישראל בהון של תאגיד חוץ, כשהמשקיע מחזיק מניות בשיעור גבוה מ-10% מהון המניות הנפרע של התאגיד (סחיר ולא סחיר) ונחשב לבעל עניין בו. השקעה ישירה בהון כוללת רכישת מניות, רווחים צבורים (ראו הסבר בהמשך) והשקעות בנדל"ן.

רווחים צבורים (לאחר הפחתת דיווידנד שהוכרז) הם רווחים שנצברו מהשקעות ישירות בהון (חלקו של המשקיע הישיר ברווחים הצבורים בתאגיד המושקע, לפי אחוז ההשקעות שלו בהון התאגיד) שטרם חולקו למשקיעים ושנתרו בתאגיד. הרווחים הצבורים נחשבים כאילו נמשכו על ידי המשקיעים ושהושקעו מחדש בתאגיד ולכן כלולים בהשקעות הישירות בהון. רווחים צבורים מחושבים רק על השקעות ישירות במכשירי הון ובקרנות השקעה (ולא על השקעות פיננסיות).

הלוואות בעלים היא אשראי שניתן לתאגיד על ידי בעל עניין בתאגיד.

השקעה בתיק ניירות הערך למסחר

עסקות בין תושבי ישראל לתושבי חוץ שקשורות למכשירי חוב (כולל אג"ח ממשלתיות) או למניות של תאגיד ששיעור האחזקה בו קטן מ-10% מהון התאגיד, למעט השקעה שכלולה בנכסי זרבה ושניתנים להעברה (Negotiable). קטגוריה זו משקפת פעילות בבורסה הישראלית או בבורסה בחו"ל.

השקעות ישירות והשקעות בתיק ניירות הערך למסחר הן חלק מתנועות ההון בין ישראל לעולם, שנרשמות בחשבון הפיננסי של מאזן התשלומים של ישראל. ההבחנה בין השקעה ישירה להשקעה בתיק ניירות הערך למסחר משקפת את ההבדל במניע ובמטרה של המשקיע. השקעה ישירה משקפת בדרך כלל גלובליזציה בפעילות הריאלית, כלומר פיזור גיאוגרפי של תהליכי פיתוח, ייצור ושיווק של סחורות ושל שירותים והקמת תאגידים רב-לאומיים. לעומת זאת, השקעה בתיק ניירות הערך למסחר משקפת בדרך כלל גלובליזציה בפעילות הפיננסית – ניהול תיק ניירות הערך תוך פיזור גיאוגרפי, בניסיון לשפר את יחס התשואה לסיכון בתיק כולו. זרמי ההשקעות הישירות וההשקעות בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי חוץ במשק הישראלי יוצרים התחייבויות של המשק כלפי חו"ל, ואילו זרמי ההשקעות הישירות וההשקעות בתיק ניירות הערך למסחר של תושבי ישראל בחו"ל יוצרים נכסים של המשק מול חו"ל.

השקעות אחרות

השקעות של תושבי ישראל בחו"ל או של תושבי חוץ בישראל במכשירים פיננסיים שלא נכללים באפיקי ההשקעה האחרים הם: פקדונות, הלוואות פיננסיות (שאינן הלוואות בעלים או אג"ח) ואשראי מסחרי. השקעות אחרות של תושבי ישראל בחו"ל כוללות גם השקעות בנכסים אחרים (השקעה פיננסית במניות לא-סחירות) [מתחת ל-10% מהון המניות של החברה שמושקעת], קרנות נאמנות וכו'.

נכסי זרבה

יתרות מטבע החוץ של הבנק המרכזי, עתודות הזהב של המדינה, רזרבות SDR (Special Drawing Rights) בארגונים בין-לאומיים כגון קרן המטבע הבין-לאומית.

המקורות ליתרות המט"ח עשויים להיות רכישות מט"ח, עסקות החלף במט"ח, העברות ממשלה (הפקדות במט"ח של הממשלה בבנק ישראל) או העברות של בנקים מסחריים (הפקדות במט"ח של הבנקים בבנק ישראל).

⁶ למידע נוסף בנושא טפסי הדיווח לבנק ישראל:

<http://www.boi.org.il/he/DataAndStatistics/Pages/ReportingForms.aspx>

⁷ לפירוט נוסף של הגדרות, הסברים וחישובים, ראו את "מדידת ההשקעות הישירות של המשק מול חו"ל" בחלק השני של הפרסום "מבט סטטיסטי" לשנת 2016.

SDR (Special Drawing Rights)

זכויות משיכה מיוחדות (SDR) מוגדרות כהילך חוקי שמונפק בידי קרן המטבע הבין לאומית. ערכו משוקלל על פי השווי היחסי של סל מטבעות עיקריים, בהם דולר ארה"ב, אירו, ין יפני ולירה שטרלינג. SDR-ים מוגדרים כנכסי זרבה ומוקצים למדינות החברות בארגון כתוספת לנכסי הזרבה הרשמיים שלהן. בנוסף, העניקה הקרן למספר ארגונים בין לאומיים הרשאה להחזיק ב-SDR. הקצאת ה-SDR מתבצעת באופן יחסי למשקל המכסה של כל מדינה ב-IMF.

אחזקה ב-SDR מקנה זכויות מוחלטות למחזיק להשיג יתרות מט"ח או כל נכס זרבה אחר מהמדינות החברות ב-IMF. האחזקה בפועל ב-SDR בידי המדינה החברה בקרן מוגדרת כנכס של אותה מדינה, וההקצאה של SDR מה-IMF למדינה החברה מוגדרת כהתייבות של אותה מדינה כלפי חוץ.

המטרה בהקצאת SDR למדינות החברות היא לספק נזילות משלימה למערכת הפיננסית הגלובלית, במיוחד בעת משברים גלובליים, באמצעות תוספת זרבות מט"ח למדינות החברות בקרן והפחתת התלות שלהן בחוב מקומי ו/או חיצוני יקר יותר.

התאמות אחרות

שינויים ביתרות שלא נבעו מתנועות נטו, שינויי מחירים והפרשי שער כגון שערוכים בחברות לא-סחירות, שינויי תושבות, שינויי סחירות ופערים סטטיסטיים לא מוסברים.

SPAC - Special Purpose Acquisition Company

חברות רכישה למטרות מיוחדות. חברות אלה מוקמות במטרה לגייס כספים באמצעות הליך הנפקה ראשוני (IPO). הכספים מיועדים לרכישה או למיזוג עם חברות לא מוגדרות אשר יזוהו לאחר הליך ה-IPO⁸. חברות SPAC הן תאגידים ריקים ללא פעילות עסקית, שמבצעות הנפקה שמבוססת על אמון המשקיעים שבעליהן יאתרו חברות מטרות ומזגו אותן לתוכן⁹. במקביל נעזרות חברות בעלות פעילות עסקית בחברות SPAC כדי להפוך לציבוריות מבלי להידרש להליך ההנפקה הראשוני (IPO) שאותן חברות ה-SPAC מבצעות עבורן ובכך הן חוסכות עלויות רבות.

שיטת ה-SPAC מתבצעת באופן הבא: חברת ה-SPAC משלמת עבור מימון הוצאות החיתום והרישום של הנפקת השלד הבורסאי, ויש לרשותה שנתיים להשתמש בהון שגויס כדי לרכוש פעילות עסקית לשלד הבורסאי. חבילת המניות בהנפקה מתומחרת בדרך כלל ב-10 דולר למניה, וכוללת גם אופציה לרכישת מניות נוספות ב-11.5 דולר, במטרה לתמרץ את המשקיעים בהנפקה לחכות ולא למשוך את השקעותיהם, עד שחברת ה-SPAC תאתר פעילות עסקית לרכישה/מיזוג. אם לא נמצאה פעילות עסקית לרכישה בתוך שנתיים מההנפקה, יוכלו המחזיקים לממש את ההשקעה הראשונית שלהם, שהיא בדרך כלל כ-85% מסך ההשקעה, אחרי ניכוי הוצאות תפעול.

מכשירי הון

השקעות ישירות ופיננסיות במניות, לרבות Drawing Rights (DR).

מכשירי חוב

התחייבות חוזית לתשלום קרן או ריבית בעתיד כולל: הלוואות בעלים, הלוואות ואשראי פיננסי, אגרות חוב, פקדונות, אשראי מסחרי ונכסי זרבה.

חוב חיצוני ברוטו (Gross External Debt)

סך כל ההתחייבויות של המשק כלפי חו"ל במכשירי חוב במטבע חוץ ובמטבע ישראלי.

חוב חיצוני נטו (Net External Debt)

עודף ההתחייבויות על הנכסים במכשירי חוב בלבד. החוב החיצוני נטו מחושב כחוב חיצוני ברוטו בניכוי נכסי תושבי ישראל בחו"ל במכשירי החוב.

יחס חוב חיצוני ברוטו לתוצר

יחס החוב החיצוני ברוטו לתוצר מחושב כחוב החיצוני חלקי התוצר במונחי דולר. התוצר במונחי דולר מחושב לפי חלוקת התוצר במונחי שקל בשער החליפין הממוצע בתקופה.

⁸Layne R., Lenahan B., Vinson & Elkins LLP, "Special Purpose Acquisition Companies: An Introduction", *Harvard Law School Forum on Corporate Governance*, July 2018:

https://corpgov.law.harvard.edu/2018/07/06/special-purpose-acquisition-companies-an-introduction/?force_isolation=true

⁹אלשיך א', אסטרטג, ילון לפידות בית השקעות, פברואר 2021:

https://www.yl-invest.co.il/?CategoryId=673&ArticleID=838&force_isolation=true